Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 15. júla 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Rozhodné právo pre zmluvné záväzky – Nariadenie (ES) č. 593/2008 – Články 3 a 8 – Voľba rozhodného práva zmluvnými stranami – Individuálne pracovné zmluvy – Zamestnanci, ktorí vykonávajú prácu vo viacerých členských štátoch – Existencia užšej väzby s iným štátom, než je štát, v ktorom alebo z ktorého zamestnanec obvykle vykonáva svoju prácu, alebo štát, v ktorom sa nachádza miesto podnikania, prostredníctvom ktorého bol zamestnanec zamestnaný – Pojem ‚ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou' – Minimálna mzda"

V spojených veciach C-152/20 a C-218/20,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutiami Tribunalul Mureș (Súd Marušskej župy, Rumunsko), z 1. októbra 2019 a 10. decembra 2019 a doručené Súdnemu dvoru 30. marca 2020 a 27. mája 2020, ktoré súvisia s konaniami:

DG,

EH

proti

SC Gruber Logistics SRL (C-152/20),

a

Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi, TD

proti

SC Samidani Trans SRL (C-218/20),

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory J.-C. Bonichot, sudcovia L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (spravodajca) a N. Jääskinen,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

* Jazyk konania: rumunčina.

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– rumunská vláda, v zastúpení: E. Gane a L. Lițu, splnomocnené zástupkyne,

– fínska vláda, v zastúpení: M. Pere, splnomocnená zástupkyňa,

– Európska komisia, v zastúpení: pôvodne M. Wilderspin a M. Carpus Carcea, neskôr M. Carpus Carcea, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 22. apríla 2021,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článkov 3 a 8 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6) (ďalej len „nariadenie Rím I“).

2 Tieto návrhy boli podané v rámci sporov medzi vodičmi rumunských nákladných motorových vozidiel a ich zamestnávateľmi, obchodnými spoločnosťami so sídlom v Rumunsku, ktoré sa týkajú výšky ich mzdy.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia 11, 23 a 35 nariadenia Rím I znejú:

„(11) Sloboda strán zvoliť si rozhodné právo by mala byť jedným zo základných prvkov systému kolíznych noriem v oblasti zmluvných záväzkov.

…

(23) Čo sa týka zmlúv, ktoré uzavreli osoby považované za slabšie strany, tieto osoby treba chrániť kolíznymi normami, ktoré chránia ich záujmy lepšie, než ich chránia všeobecné normy.

(35) Zamestnanci by nemali byť zbavení ochrany poskytnutej ustanoveniami, od ktorých sa nedá odchýliť dohodou, alebo od ktorých sa dá odchýliť len v ich prospech.“

4 Článok 3 tohto nariadenia stanovuje:

„1. Zmluva sa spravuje právnym poriadkom, ktorý si zvolia zmluvné strany. Voľba musí byť urobená výslovne alebo jasne preukázaná ustanoveniami zmluvy alebo okolnosťami prípadu. Zmluvné strany si môžu zvoliť právny poriadok, ktorým sa bude spravovať celá zmluva alebo len jej časť.

2. Zmluvné strany sa môžu kedykoľvek dohodnúť, že sa zmluva spravuje iným právnym poriadkom ako právnym poriadkom, ktorým sa na základe predchádzajúcej voľby uskutočnenej podľa tohto článku alebo iných ustanovení tohto nariadenia spravovala dovtedy. Žiadna zmena a doplnenie zvoleného rozhodného práva po uzatvorení zmluvy nemá vplyv na jej formálnu platnosť podľa článku 11, ani nemá nepriaznivý vplyv na práva tretích osôb.

3. Ak sa v čase voľby všetky ostatné prvky súvisiace so situáciou nachádzajú v inej krajine, než je krajina, ktorej právo sa zvolilo, voľba strán nemá vplyv na uplatnenie ustanovení práva tejto inej krajiny, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou.

4. Ak sa v čase voľby všetky ostatné prvky súvisiace so situáciou nachádzajú v jednom alebo viacerých členských štátoch, voľba iného rozhodného práva stranami ako právneho poriadku členského štátu nemá vplyv na uplatnenie ustanovení práva Spoločenstva, ktoré sú prípadne vykonané v práve členského štátu konajúceho súdu a od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou.

5. Existencia a platnosť dohody zmluvných strán o voľbe rozhodného práva sa posudzuje podľa ustanovení článkov 10, 11 a 13.“

5 V zmysle článku 8 uvedeného nariadenia:

„1. Individuálna pracovná zmluva sa spravuje právnym poriadkom zvoleným zmluvnými stranami v súlade s článkom 3. Takáto voľba práva však nesmie zbaviť zamestnanca ochrany, ktorú mu poskytujú také ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo podľa odsekov 2, 3 a 4 tohto článku rozhodným.

2. Pokiaľ si zmluvné strany nezvolili rozhodné právo pre individuálnu pracovnú zmluvu, zmluva sa spravuje právnym poriadkom krajiny, v ktorej zamestnanec obvykle vykonáva prácu na základe zmluvy, alebo ak tomu tak nie je, právnym poriadkom krajiny, z ktorej takúto prácu vykonáva. Za zmenu krajiny obvyklého miesta výkonu práce sa nepovažuje, ak zamestnanec dočasne pracuje v inej krajine.

3. Ak rozhodné právo nemožno určiť podľa odseku 2, zmluva sa spravuje právnym poriadkom krajiny miesta podnikania, prostredníctvom ktorého bol zamestnanec zamestnaný.

4. Ak z celkovej situácie vyplýva, že zmluva má užšiu väzbu s inou krajinou, než je krajina uvedená v odsekov 2 alebo 3, uplatní sa právny poriadok tejto inej krajiny.“

Rumunské právo

6 Článok 2 ods. 1 Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 64 pentru aprobarea modelului-cadru al contractului individual de muncă (vyhláška ministra práce a sociálneho zabezpečenia č. 64, ktorou sa schvaľuje rámcový vzor individuálnej pracovnej zmluvy) z 28. februára 2003 (*Monitorul Oficial al României*, č. 139 zo 4. marca 2003, ďalej len „vyhláška č. 64/2003“) znel:

„Individuálna pracovná zmluva uzavretá medzi zamestnávateľom a zamestnancom musí povinne obsahovať náležitosti uvedené v rámcovom vzore.“

7 Rámcový vzor uvedený v článku 2 ods. 1 tejto vyhlášky, ktorý sa nachádza v jej prílohe, v oddiele N stanovoval:

„Ustanovenia tejto individuálnej pracovnej zmluvy dopĺňajú ustanovenia [Legea nr. 53/2003 – Codul muncii (zákon č. 53/2003 Zákonník práce), z 24. januára 2003 (*Monitorul Oficial al României*, č. 72 z 5. februára 2003)] a ustanovenia uplatniteľnej kolektívnej zmluvy…“

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

Vec C-152/20

8 Spor vo veci samej vo veci C-152/20 sa týka mzdy dvoch vodičov rumunských nákladných motorových vozidiel, DG a EH, ktorí boli zamestnancami spoločnosti SC Gruber Logistics SRL. Ich individuálne pracovné zmluvy uzavreté v rumunskom a talianskom jazyku stanovovali, že podmienky obsiahnuté v týchto zmluvách boli doplnené ustanoveniami zákona č. 53/2003. Okrem toho uvedené zmluvy stanovovali, že o sporoch, ktoré z nich vzniknú, rozhoduje súd príslušný *ratione materiae* a *ratione loci*. Pokiaľ ide o miesto výkonu práce, zmluvy stanovovali, že „práce [sa] vykonávajú (v oddelení/v prevádzkarni/v kancelárii/v útvare) autoopravovne spoločnosti/v mieste výkonu činnosti/na inom pracovisku v obci Oradea [(Rumunsko)] a v súlade s poverením/vyslaním v kanceláriách alebo na miestach výkonu činnosti zákazníkov, súčasných a budúcich dodávateľov, kdekoľvek na území štátu a v zahraničí, kde vozidlo, ktoré pracovník používa pri výkone svojich úloh, bude tiež vyžadované, a na akomkoľvek inom mieste, kde zamestnanec vykonáva prepravu“.

9 DG a EH podali proti spoločnosti SC Gruber Logistics žalobu na Tribunalul Mureș (Súd Marušskej župy, Rumunsko), ktorou sa domáhali, aby táto spoločnosť zaplatila rozdiel medzi skutočne vyplatenými mzdami a minimálnymi mzdami, na ktoré mali podľa nich nárok podľa talianskej právnej úpravy týkajúcej sa minimálnej mzdy v odvetví cestnej dopravy, pričom táto mzda bola stanovená kolektívnou zmluvou v odvetví dopravy v Taliansku.

10 DG a EH tvrdia, že talianska právna úprava o minimálnej mzde je uplatniteľná na ich individuálne pracovné zmluvy podľa článku 8 nariadenia Rím I. Hoci tieto zmluvy boli uzavreté v Rumunsku, svoje úlohy obvykle vykonávali v Taliansku. Tvrdia, že miesto, z ktorého si plnili svoje úlohy, odkiaľ dostávali pokyny a kde sa po skončení svojich úloh vracali, sa nachádzalo v Taliansku. Okrem toho väčšina ich úloh spojených s dopravou sa vykonávala v Taliansku. Vzhľadom na rozsudok z 15. marca 2011, Koelzsch (C-29/10, EU:C:2011:151), DG a EH tvrdia, že majú nárok na minimálnu mzdu uplatniteľnú v Taliansku.

11 Podľa spoločnosti SC Gruber Logistics DG a EH pracovali na jej účet na palube kamiónov zaregistrovaných v Rumunsku a na základe prepravných licencií vydaných podľa uplatniteľnej rumunskej právnej úpravy, pričom všetky pokyny vydávala SC Gruber Logistics a činnosť DG a EH sa organizovala v Rumunsku. Táto spoločnosť v dôsledku toho tvrdí, že na pracovné zmluvy, o ktoré ide vo veci samej, sa musí vzťahovať rumunská právna úprava.

12 Za týchto okolností Tribunalul Mureș (Súd Marušskej župy) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 8 nariadenia [Rím I] vykladať v tom zmysle, že voľba rozhodného práva pre individuálnu pracovnú zmluvu vylučuje uplatnenie právneho poriadku krajiny, v ktorej zamestnanec obvykle vykonával činnosť, alebo v tom zmysle, že existencia voľby rozhodného práva vylučuje uplatnenie článku 8 ods. 1 druhej vety tohto nariadenia?

2. Má sa článok 8 nariadenia [Rím I] vykladať v tom zmysle, že minimálna mzda uplatňovaná v krajine, v ktorej zamestnanec obvykle vykonával činnosť, predstavuje právo, na ktoré sa vzťahujú ‚ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo… rozhodným' v zmysle článku 8 ods. 1 druhej vety uvedeného nariadenia?

3. Má sa článok 3 nariadenia [Rím I] vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby uvedenie ustanovení rumunského Zákonníka práce v individuálnej pracovnej zmluve znamenalo voľbu rumunského právneho poriadku, ak je v Rumunsku všeobecne známe, že existuje [zákonná povinnosť] [vložiť] túto doložku o voľbe [rumunského] rozhodného práva do individuálnej pracovnej zmluvy? Inak povedané, má sa článok 3 nariadenia [Rím I] vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym právnym predpisom a praxi, podľa ktorých sa do individuálnych pracovných zmlúv musí vložiť doložka o voľbe [vnútroštátneho] právneho poriadku?"

Vec C-218/20

13 Spor vo veci C-218/20 sa týka rozhodného práva pre mzdu rumunského vodiča nákladného motorového vozidla DT, zamestnanca rumunskej spoločnosti SC Samidani Trans SRL. DT vykonával svoju činnosť výlučne v Nemecku.

14 Individuálna pracovná zmluva DT obsahovala doložku, ktorá stanovovala, že podmienky obsiahnuté v tejto zmluve boli doplnené ustanoveniami zákona č. 53/2003. Okrem toho obsahovala doložku, ktorá spresňovala, že spory týkajúce sa uvedenej pracovnej zmluvy má rozhodovať súd príslušný *ratione materiae* a *ratione loci*.

15 V tej istej pracovnej zmluve nebolo výslovne uvedené miesto, kde bude zamestnanec pracovať. DT tvrdí, že miestom, z ktorého vykonával svoje úlohy a odkiaľ dostával svoje pokyny, bolo Nemecko. Okrem toho nákladné vozidlá, ktoré používal, parkovali v Nemecku a prepravné úlohy, ktoré vykonával, sa uskutočňovali na území Nemecka.

16 Žalobou podanou na vnútroštátny súd sa Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi (Odborová organizácia pracovníkov v odvetví dopravy, Rumunsko), ktorej je DT členom, domáhala v mene a na účet DT, aby spoločnosti SC Samidani Trans bola uložená povinnosť zaplatiť DT rozdiel medzi mzdou, ktorú skutočne poberal, a minimálnou mzdou, na ktorú mal nárok podľa

nemeckého práva o minimálnej mzde. Táto organizácia navyše uvádza, že DT má nárok na vyplatenie mzdy zodpovedajúcej „trinástemu“ a „štrnástemu“ mesiacu, ktorú upravuje nemecké právo.

17 Táto organizácia tvrdí, že na pracovnú zmluvu DT sa na základe článku 8 nariadenia Rím I uplatňuje nemecký zákon o minimálnej mzde. Hoci jeho individuálna pracovná zmluva bola uzavretá v Rumunsku, DT obvykle vykonával svoje úlohy v Nemecku. Vzhľadom na rozsudok z 15. marca 2011, Koelzsch (C-29/10, EU:C:2011:151), DT má teda nárok na minimálnu mzdu stanovenú nemeckou právnou úpravou.

18 SC Samidani Trans spochybňuje toto tvrdenie a uvádza, že zmluvné strany pracovnej zmluvy, o ktorú ide vo veci samej, osobitne preukázali, že právnou úpravou uplatniteľnou na individuálnu pracovnú zmluvu musí byť rumunské pracovné právo.

19 Za týchto okolností Tribunalul Mureș (Súd Marušskej župy) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Výklad článku 8 nariadenia [Rím I]: vylučuje voľba rozhodného práva pre individuálnu pracovnú zmluvu uplatnenie právneho poriadku krajiny, v ktorej zamestnanec obvykle vykonával činnosť? Vylučuje existencia voľby rozhodného práva uplatnenie článku 8 ods. 1 druhej vety tohto nariadenia?

2. Výklad článku 8 nariadenia [Rím I]: predstavuje minimálna mzda uplatňovaná v krajine, v ktorej zamestnanec obvykle vykonával činnosť, právo, na ktoré sa vzťahujú ‚ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo… rozhodným‘ v zmysle článku 8 ods. 1 druhej vety tohto nariadenia?

3. Výklad článku 3 nariadenia [Rím I]: znamená uvedenie ustanovení rumunského Zákonníka práce v individuálnej pracovnej zmluve voľbu rumunského právneho poriadku, ak je v Rumunsku všeobecne známe, že zamestnávateľ vopred určuje obsah individuálnej pracovnej zmluvy?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej a druhej otázke vo veciach C-152/20 a C-218/20

20 Svojou prvou a druhou otázkou vo veciach C-152/20 a C-218/20, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 8 nariadenia Rím I vykladať v tom zmysle, že ak bolo právo rozhodné pre individuálnu pracovnú zmluvu zvolené zmluvnými stranami tejto zmluvy, a toto právo je odlišné od práva uplatniteľného podľa odsekov 2, 3 alebo 4 tohto článku, treba vylúčiť, a prípadne v akom rozsahu, uplatnenie tohto posledného uvedeného práva.

21 Na úvod treba konštatovať, že z návrhov na začatie prejudiciálneho konania nevyplýva, či v prejednávanej veci ide o vysielaných pracovníkov v zmysle smernice 96/71/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb (Ú. v. ES L 18, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 431) alebo pracovníkov, ktorí bez tohto postavenia zvyčajne vykonávajú svoju činnosť v inej krajine, než je krajina sídla zamestnávateľa. Keďže vnútroštátnemu súdu prislúcha zistiť skutkové okolnosti sporov, ktoré mu boli predložené, otázky tohto súdu budú analyzované výlučne s ohľadom na nariadenie Rím I.

22 Článok 8 nariadenia Rím I stanovuje osobitné kolízne normy týkajúce sa individuálnej pracovnej zmluvy, ktoré sa uplatnia, ak sa v rámci plnenia takejto zmluvy práca vykonáva aspoň v jednom inom štáte, ako je štát zvoleného práva.

23 Tento článok v odseku 1 stanovuje, že individuálna pracovná zmluva sa spravuje právnym poriadkom zvoleným zmluvnými stranami v súlade s článkom 3 tohto nariadenia, a že takáto voľba práva nesmie zbaviť zamestnanca ochrany, ktorú mu poskytujú také ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo podľa odsekov 2, 3 a 4 uvedeného článku rozhodným.

24 Ak tieto ustanovenia poskytujú dotknutému pracovníkovi väčšiu ochranu než ustanovenia zvoleného právneho poriadku, majú prednosť pred týmito druhými ustanoveniami, pričom, ako zdôraznil generálny advokát v bode 43 svojich návrhov, zvolený právny poriadok sa bude naďalej uplatňovať na zvyšok zmluvného vzťahu.

25 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 8 ods. 2 nariadenia Rím I odkazuje na právny poriadok krajiny, v ktorej alebo prípadne, z ktorej pracovník obvykle vykonáva svoju prácu na základe pracovnej zmluvy.

26 Cieľom článku 8 tohto nariadenia je tak v čo najväčšej miere zaručiť dodržiavanie ustanovení zabezpečujúcich ochranu pracovníka, ktoré sú stanovené v právnom poriadku krajiny, v ktorej vykonáva svoju pracovnú činnosť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. októbra 2016, Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, bod 48 a citovanú judikatúru).

27 Ako uviedol generálny advokát v bode 44 svojich návrhov, správne uplatnenie článku 8 nariadenia Rím I v dôsledku toho v prvom rade znamená, že vnútroštátny súd identifikuje právo, ktoré by bolo uplatniteľné v prípade absencie voľby, a podľa tohto práva stanoví pravidlá, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou, a v druhom rade, že tento súd porovná úroveň ochrany, ktorú má pracovník podľa týchto pravidiel, s úrovňou ochrany stanovenou právnym poriadkom zvoleným zmluvnými stranami. Ak úroveň stanovená uvedenými pravidlami zabezpečuje lepšiu ochranu, treba uplatniť práve tieto pravidlá.

28 V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd zrejme domnieva, že vzhľadom na miesta, kde vodiči dotknutí vo veci samej obvykle vykonávali svoju prácu, by sa niektoré ustanovenia talianskeho práva a nemeckého práva o minimálnej mzde mohli na základe článku 8 ods. 1 nariadenia Rím I uplatniť namiesto rumunského práva zvoleného zmluvnými stranami pracovných zmlúv, o ktoré ide vo veci samej.

29 Pokiaľ ide o otázku, či takéto pravidlá predstavujú ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou v zmysle tohto ustanovenia, treba uviesť, že zo samotného znenia uvedeného ustanovenia vyplýva, že táto otázka sa musí posudzovať v súlade s právom, ktoré by bolo uplatniteľné v prípade absencie voľby. Vnútroštátny súd bude teda musieť sám podať výklad predmetného vnútroštátneho pravidla.

30 Treba tiež spresniť, že v prípade neexistencie kritérií v nariadení Rím I umožňujúcich určiť, či vnútroštátne pravidlo predstavuje ustanovenie alebo právo v zmysle článku 8 ods. 1 tohto nariadenia, ak z vnútroštátneho práva vyplýva, že pravidlá obsiahnuté v dohovoroch, ktoré nevyhnutne nepatria do oblasti práva, majú kogentnú povahu, prináleží súdu rešpektovať túto voľbu, aj keď je odlišná od voľby uskutočnenej jeho vnútroštátnym právom.

31 Pokiaľ ide osobitne o pravidlá týkajúce sa minimálnej mzdy krajiny, v ktorej zamestnanec obvykle vykonával činnosť, v zásade ich možno považovať za „ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo… rozhodným…“, v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia Rím I, ako uviedol generálny advokát v bodoch 72 a 107 svojich návrhov.

32 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na prvú a druhú otázku vo veciach C-152/20 a C-218/20 odpovedať tak, že článok 8 ods. 1 nariadenia Rím I sa má vykladať v tom zmysle, že ak bolo právo rozhodné pre individuálnu pracovnú zmluvu zvolené zmluvnými stranami tejto zmluvy a toto právo je odlišné od práva uplatniteľného podľa odsekov 2, 3 alebo 4 tohto článku, treba vylúčiť uplatnenie tohto posledného uvedeného práva, s výnimkou „ustanovení, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou“ podľa tohto práva v zmysle článku 8 ods. 1 tohto nariadenia, medzi ktoré môžu v zásade patriť pravidlá týkajúce sa minimálnej mzdy.

O tretej otázke vo veciach C-152/20 a C-218/20

33 Na úvod treba uviesť, že vzhľadom na to, že Súdny dvor má právomoc vyťažiť zo všetkých informácií predložených vnútroštátnym súdom, a najmä z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu, prvky práva Únie, ktoré treba s prihliadnutím na predmet sporu vyložiť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. apríla 2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, bod 50 a citovanú judikatúru), treba tretiu otázku v prejednávaných veciach chápať tak, že sa týka článku 8 nariadenia Rím I.

34 Hoci sa totiž vnútroštátny súd v týchto otázkach odvoláva na všeobecné pravidlo obsiahnuté v článku 3 tohto nariadenia, treba uviesť, ako bolo pripomenuté v bode 22 tohto rozsudku, že uvedený článok 8 obsahuje osobitné kolízne normy týkajúce sa pracovnej zmluvy.

35 V dôsledku toho treba tretie otázky vo veciach C-152/20 a C-218/20 chápať tak, že sú v týchto dvoch veciach položené mierne odlišne tak, že sa v podstate týkajú toho, či sa má článok 8 nariadenia Rím I vykladať v tom zmysle, že:

– na jednej strane zmluvné strany individuálnej pracovnej zmluvy si môžu slobodne zvoliť rozhodné právo pre túto zmluvu, aj keď vnútroštátne ustanovenie ukladá povinnosť zahrnúť do uvedenej zmluvy doložku, podľa ktorej sú zmluvné ustanovenia doplnené vnútroštátnym pracovným právom, a

– na druhej strane zmluvné strany individuálnej pracovnej zmluvy si môžu slobodne zvoliť rozhodné právo pre túto zmluvu, aj keď zmluvná doložka týkajúca sa tejto voľby je formulovaná zamestnávateľom, pričom zamestnanec sa obmedzuje na jej prijatie.

36 Najskôr treba pripomenúť, že článok 3 nariadenia Rím I, na ktorý odkazuje článok 8 toho istého nariadenia, zakotvuje zásadu autonómie vôle v oblasti kolíznych noriem (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. októbra 2016, Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, bod 42, a zo 17. októbra 2013, Unamar, C-184/12, EU:C:2013:663, bod 49). Toto ustanovenie umožňuje zmluvným stranám slobodne si zvoliť právo, ktorým sa riadi ich zmluva. Podľa článku 3 ods. 1 uvedeného nariadenia voľba rozhodného práva musí byť urobená výslovne alebo jasne preukázaná ustanoveniami zmluvy alebo okolnosťami prípadu. Táto voľba musí jednoznačne vyplývať zo zmluvných ustanovení alebo z okolností prípadu.

37 Pokiaľ ide ďalej o požiadavku, podľa ktorej voľba rozhodného práva musí byť slobodná v zmysle článku 3 nariadenia Rím I, vnútroštátny súd uvádza, že výklad článku 2 ods. 1 vyhlášky č. 64/2003 v spojení s rámcovým vzorom individuálnej pracovnej zmluvy, ktorý je k nej pripojený, naznačuje, že zmluvné strany zmlúv, o ktoré ide vo veci samej, sú v rozpore s touto požiadavkou povinné zvoliť si rumunské právo.

38 Rumunská vláda však vo svojich písomných pripomienkach tvrdí, že vnútroštátne právo nestanovuje povinnosť zvoliť si rumunské právo za rozhodné právo pre zmluvu. Len v prípade, že zmluvné strany z vlastnej vôle urobia túto voľbu, musia postupovať v súlade s vyhláškou č. 64/2003 a vypracovať svoju zmluvu v súlade s rámcovým vzorom, ktorý je prílohou tejto vyhlášky, čo predpokladá doplnkové uplatňovanie rumunského Zákonníka práce. Preto je vloženie doložky, ako je doložka uvedená vnútroštátnym súdom, dôsledkom voľby rozhodného práva pre zmluvu zmluvnými stranami.

39 Len vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť, či je tento posledný uvedený výklad vnútroštátneho práva správny, a teda overiť, či existencia doložky stanovujúcej uplatnenie rumunského Zákonníka práce v zmluve neodráža povinnosť zmluvných strán vybrať si rumunské právo, ale potvrdzuje ich implicitnú a slobodnú voľbu tohto práva v súlade s článkom 3 nariadenia Rím I.

40 Pokiaľ ide napokon o otázku, či skutočnosť, že zamestnávateľ vložil do vopred vypracovanej pracovnej zmluvy ustanovenie upravujúce voľbu rozhodného práva, umožňuje konštatovať neexistenciu slobodnej voľby, ktorá je v rozpore s článkom 3 nariadenia Rím I, treba uviesť, že toto nariadenie nezakazuje použitie štandardných doložiek, ktoré vopred vypracoval zamestnávateľ. Slobodnú voľbu v zmysle tohto ustanovenia možno vykonať tak, že sa súhlasí s takou doložkou a nie je spochybnená len na základe toho, že táto voľba sa vykoná na základe doložky, ktorú formuloval a vložil do zmluvy zamestnávateľ.

41 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na tretiu otázku vo veciach C-152/20 a C-218/20 odpovedať tak, že článok 8 nariadenia Rím I sa má vykladať v tom zmysle, že:

– na jednej strane zmluvné strany individuálnej pracovnej zmluvy si môžu slobodne zvoliť rozhodné právo pre túto zmluvu, aj keď zmluvné ustanovenia sú doplnené vnútroštátnym pracovným právom podľa vnútroštátneho ustanovenia, pod podmienkou, že dotknuté vnútroštátne ustanovenie nezaväzuje zmluvné strany zvoliť si vnútroštátne právo ako právo rozhodné pre zmluvu, a

– na druhej strane zmluvné strany individuálnej pracovnej zmluvy si môžu slobodne zvoliť rozhodné právo pre túto zmluvu, aj keď zmluvná doložka týkajúca sa tejto voľby je formulovaná zamestnávateľom, pričom zamestnanec sa obmedzuje na jej prijatie.

O trovách

42 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 8 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) sa má vykladať v tom zmysle, že ak bolo právo rozhodné pre individuálnu pracovnú zmluvu zvolené zmluvnými stranami tejto zmluvy a toto právo je odlišné od práva uplatniteľného podľa odsekov 2, 3 alebo 4 tohto článku, treba vylúčiť uplatnenie tohto posledného uvedeného práva, s výnimkou „ustanovení, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou“, podľa tohto práva v zmysle článku 8 ods. 1 tohto nariadenia, medzi ktoré môžu v zásade patriť pravidlá týkajúce sa minimálnej mzdy.**

2. **Článok 8 nariadenia č. 593/2008 sa má vykladať v tomto zmysle, že:**

   – **na jednej strane zmluvné strany individuálnej pracovnej zmluvy si môžu slobodne zvoliť rozhodné právo pre túto zmluvu, aj keď zmluvné ustanovenia sú doplnené vnútroštátnym pracovným právom podľa vnútroštátneho ustanovenia, pod podmienkou, že dotknuté vnútroštátne ustanovenie nezaväzuje zmluvné strany zvoliť si vnútroštátne právo ako právo rozhodné pre zmluvu, a**

   – **na druhej strane zmluvné strany individuálnej pracovnej zmluvy si môžu slobodne zvoliť rozhodné právo pre túto zmluvu, aj keď zmluvná doložka týkajúca sa tejto voľby je formulovaná zamestnávateľom, pričom zamestnanec sa obmedzuje na jej prijatie.**

Podpisy